

Ἁγία Βηθλεέμ

Ἁγία Βηθλεέμ

Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας. Πόλις ἡ ὁποία ἐχάραξε ἀνεξιτήλως τὴν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ ὄνομά της, εἰς τὴν ἐβραϊκὴν Bethlehem, σημαίνει οἶκος τοῦ ἄρτου, τοῦ Ἄρτου τῆς ζωῆς. Ὅπως ἀναφέρεται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ματθαίου (κεφ.Β,1) καὶ τοῦ Λουκᾶ (κεφ Β 1-15) εἶναι ὁ τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ Βηθλεέμ ἔχει ἐπίσης καὶ τὴν ὀνομασίαν Ἐφραθᾶ, καθὼς καὶ Βηθλεέμ-πόλις Δαυὶδ διὰ νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὴν ὁμώνυμον πόλιν Βηθλεέμ νοτίως τῆς Γαλιλαίας. Ἀλλάζει ριζικῶς τὸν 4ον αἰῶνα ὅταν ἡ Ἁγία Ἑλένη, ἔκτισε τὸ 327-333 ἐπάνω εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ μεγαλοπρεπῇ Βασιλικήν, συντελοῦσα εἰς τὴν μετατροπὴν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ καὶ ἀσημάντου χωριοῦ εἰς σπουδαῖον προσκυνηματικὸν κέντρον. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Βασιλικῆς σώζεται εἰς τὴν ἀρχικὴν του μορφήν. Εἶναι πεντάκλιτος βασιλικὴ καὶ τὰ κλίτη χωρίζονται διὰ τεσσαράκοντα μονολίθους κίονας κορινθιακοῦ ρυθμοῦ. Οἱ κίονες ἀπεικονίζουν διαφόρους Ἁγίους τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Σπηλαίου τῆς Γεννήσεως εἶναι ἐσκαλισμένον εἰς τὸν φυσικὸν βράχον ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον εἶναι κτιστόν.

Συμφώνως πρὸς τὰ εὐρήματα αὐτὰ τὸ Σπήλαιον, ὅπου ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς ἦτο ἐσκεπασμένον μὲ ὀκταγωνικὸν κτίσμα καὶ οἱ προσκυνηταὶ ἠδύναντο νὰ δοῦν μέσα ἀπὸ ἓν ἄνοιγμα, τὸ ὁποῖον ὑπῆρχε εἰς τὸ κέντρον. Τὰ δάπεδα τῆς Βασιλικῆς καὶ τοῦ ὀκταγώνου ἦσαν ἐστρωμένα μὲ πολυχρῶμα μωσαϊκά. Τὸ ὀκτάγωνον διεδέχθη τρίκογχον Ἱερὸν βῆμα ὑπὸ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται τὸ Σπήλαιον. Εἰς τὸν δυτικὸν τοῖχον τοῦ Νάρθηκος ὁ ὁποῖος ἔβλεπε πρὸς τὴν αὐλήν, ὑπῆρξε ψηφιδωτὸν μὲ τὴν παράστασιν τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Προσκυνήσεως τῶν Μάγων.

Συμφώνως πρὸς τὴν παράδοσιν οἱ Πέρσαι ὅταν ἐπέδραμαν τὸ 614 εἰς τὴν Παλαιστίνην μὲ τὸν Χοσρόην, ἐσεβάσθησαν τὸν Ναὸν τῆς Γεννήσεως ἀναγνωρίζοντες εἰς τὸ ψηφιδωτὸν τοῦ Νάρθηκος τοὺς Τρεῖς Πέρσας Μάγους νὰ προσφέρουν τὰ δῶρα τοὺς εἰς τὸ θεῖον Βρέφος. Μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἀράβων τὸ 638 καὶ τὴν συνθήκην τοῦ Ὁμάρ, Χριστιανοὶ καὶ Μουσουλμάνοι ἔζησαν ἀρμονικῶς εἰς τὴν Βηθλεέμ, καθὼς οἱ τελευταῖοι ἐτίμων τὸν Χριστὸν ὡς προφήτην καὶ ἐσέβοντο τὴν Παναγίαν. Τὸ 1250 τὴν δυναστείαν τῶν Ἀγιουβιδῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον διαδέχονται οἱ Μαμελοῦκοι. Ἐπακολουθεῖ πλήθος διωγμῶν καὶ ταλαιπωριῶν τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, ἐνῶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὀθωμανικῆς κατοχῆς ξεκινᾷ σφοδρὸς ἀγὼν Λατίνων καὶ Ἑλληνορθόδοξων διὰ τὴν κυριότητα τοῦ Ναοῦ τῆς Γεννήσεως καὶ τοῦ Ἁγίου Σπηλαίου. Τὸ 1757 μὲ διάταγμα τοῦ σουλτάνου Ὑσμᾶν Γ΄ τὸ Ἑλληνορθόδοξον Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων ἀνακτᾷ πλήρως τὸν Ναὸν καὶ τὸ Σπήλαιον τῆς Γεννήσεως καὶ προσπαθεῖ νὰ τὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του μέσα ἀπὸ ἀντιξόους συνθήκας.

Ἱερὰ Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ.

Ἡ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ εὐρίσκεται εἰς τὸν δρόμον πρὸς τὴν Βηθλεέμ. Τὸ

Μοναστήριον ἐκτίσθη τὸν 6ον αἰῶνα μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἡλιοῦ καὶ μετὰ ἀπὸ ἀλλεπαλλήλους καταστροφὰς ἐπανεκτίσθη τὸ 1160 μ.Χ. ὑπὸ τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος Μανουὴλ Κομνηνοῦ. Ἐνεκα τῶν ἐπιδρομῶν, τὸ Μοναστήριον ἐγνώρισε καὶ ἄλλας καταστροφάς. Τὸ 1860 μ.Χ. τὸ Πατριαρχεῖον φροντίζει, ὥστε νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν λαμπρότητά του, ὅπως καὶ μὲ τὴν τελευταίαν ἀνακαίνισιν πὺ ἐγίνε ὑπὸ τοῦ Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀσκάλωνος Ἀρκαδίου. Τὸ Μοναστήριον διασώζει πολλὰς παραδόσεις ὅπως:

-Οἱ Τρεῖς Μάγοι ἐξ Ἀνατολῆς ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς εἶδον ξάφνου τὸ φωτεινὸν ἄστρον, πὺ τοὺς ὁδηγεῖ εἰς τὸν τόπον τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ὁποῖον εἶχον χάσῃ προηγουμένως. Μάλιστα πλησίον τοῦ Μοναστηρίου ὑπάρχει καὶ στέρνα τῶν Μάγων.

-Ἐνταῦθα μετέφερε ὁ Ἰωσήφ τὴν θεοτόκον, ὅταν ἔμαθε διὰ τὴν ἐγκυμοσύνην αὐτῆς μὲ σκοπὸν νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἄγγελος ὅμως ἐφανερῶθη αὐτῷ καὶ ἥλλαξε τὰ σχέδια αὐτοῦ μετὰ τὴν πληροφορίαν πὺ ἔδωσε αὐτῷ «...ἐκ Πνεύματος ἐστὶν Ἀγίου» (Ματθ. Α΄ 20-21).

-Εἰς τὸν τόπον αὐτὸν ἐκοιμήθη ὁ Προφῆτης Ἡλίας, ὅταν ἔφυγε ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἵνα ἀποφύγῃ τὸν θυμὸν τοῦ ἀσεβοῦς βασιλέως Ἀχαάβ καὶ τῆς συζύγου του Ἰεζάβελ. Ἄγγελος Κυρίου εἶπεν αὐτῷ: «Ἀνάστα, φάγε καὶ πῖε, ὅτι πολλὴ ἀπὸ σου ἡ ὁδός».

Εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν εὐρίσκεται καὶ ἓν κομμάτιον τῆς ἱαματικῆς λύσου τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ὅπως καὶ λείψανον ἀγνώστου Μοναχοῦ, δεμένου μὲ ἄλυσον. Ἡ ἄλυσος ἀπετέλει τρόπον ἀσκήσεως τοῦ Μοναχοῦ. Νοτιότερον τῆς Ἱερᾶς Μονῆς εὐρίσκεται ὁ «Ἀγρὸς τῶν Ἑρεβίνθων». Καθὼς περνοῦσε ὁ Κύριος ἀπὸ τὸ μέρος τοῦτο συνήντησε τινὰ πὺ ἔσπερνε ρεβίθια. Ὅταν ὁ Χριστὸς τὸν ἐρώτησε τί σπέρνει, ἔλαβεν τὴν εἰρωνικὴν ἀπάντησιν ὅτι σπέρνει λίθους. Ὁ Χριστὸς τότε εἶπεν αὐτῷ: «Ὅ, τι σπέρνεις νὰ θερίσεις». Πραγματικῶς, ὅταν ἔφτασε ὁ καιρὸς τοῦ θερισμοῦ ὁ γεωργὸς θέρισε λίθους σὲ μέγεθος ρεβιθιοῦ.

Κατὰ τὴν παραμονὴν των Χριστουγέννων ὁ Πατριάρχης μὲ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, τὴν Ἀγιοταφίτικὴν Ἀδελφότητα καὶ τοὺς πιστοὺς ξεκινοῦν μὲ πομπὴν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ κάνοντες μικρὸν σταθμὸν εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Προφῆτου Ἡλία. Ἀπὸ ἐκεῖ πηγαίνουν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Γεννήσεως διὰ τὸν Μέγαν Ἑσπερινόν.

Ἱερά Μονή τῶν Ποιμένων ἐν Μπετσαχούρ.

Περίπου ἓν χιλιόμετρον ἀνατολικῶς τῆς Βηθλεὲμ εἰς τὸ χωριὸν Μπετσαχούρ (χωριὸν τῶν Ποιμένων), εἰς μίαν μικρὰν κοιλάδα μὲ ἐλαιόδενδρα, μερικὰ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι 2.000 ἐτῶν, εἶναι οἱ Ἀγροὶ τῶν Ποιμένων. Εἰς τὸ μέσον τῆς κοιλάδος ὑπάρχει σπήλαιον, τὸ ὁποῖον ἔχει μετατραπεῖ ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Ἑλένην εἰς ἐκκλησίαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πανηγυρίζει τὴν 26ην Δεκεμβρίου.

Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἦτο τὸ σπήλαιον τῶν Ποιμένων, οἱ ὁποῖοι τὴν νύκτα τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἤκουσαν τὸν Ἀγγελικὸν ὕμνον «Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκᾶ 2, 14).

Αὐτὸ τὸ σπήλαιον ἦτο μία ἐκ τῶν πολλῶν ἐκκλησιῶν, τὰς ὁποίας ἔκτισε ἡ Ἀγία Ἑλένη τὸ 325 μ.Χ., ὅταν ἦλθε εἰς τοὺς Ἀγίους Τόπους διὰ νὰ βρῇ τὸν Τίμιον Σταυρὸν τοῦ Κυρίου. Ἱστορικῶς ἀναφέρουμε ὅτι ἀπ' ὅλας τὰς ἐκκλησίας, τὰς ὁποίας ἔκτισε ἡ Ἀγία Ἑλένη μόνον αὐτὴ διασώζει τὸν ἀρχικὸν τῆς χαρακτῆρα.

Ὅλαι αἱ ἄλλαι ἔχουν καταστραφεῖ καὶ ἐπανακτισθεῖ διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Αὐτὸ τὸ σπήλαιον λειτούργησε ἀρχικῶς ὡς καταφύγιον τῶν ποιμένων, ἔπειτα ὡς τόπος λατρείας τους καὶ ἀπὸ τὸν 4ον αἰῶνα ἔχει χρησιμοποιηθεῖ ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ὡς ἐκκλησία. Ἔτσι λοιπόν, ἐπειδὴ τὸ σπήλαιον συνδέεται μὲ τὸν Χριστόν, τιμᾶται ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἱερὸς τόπος. Εἰς τὴν τοποθεσίαν τοῦ σπηλαίου ἀναφέρονται τὰ ὁδοιπορικὰ τῶν Χριστιανῶν προσκυνητῶν, μὲ πρῶτον ἐκεῖνο τῆς Αἰθέριας, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται εἰς ἀπόστασιν περίπου ἑνὸς χιλιομέτρου ἀπὸ τὴν Βασιλικὴν τῆς Γεννήσεως.

Μὲ βάσιν ἀρχαιολογικὰς μαρτυρίας ἔχει ἀποδειχθεῖ ὅτι ἡ ἐκκλησία χρονολογεῖται ἀπὸ τὴν πρῶτον Βυζαντινὴν περίοδον καὶ ὅτι εἶναι τὸ πρῶτον χριστιανικὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐκτίσθη εἰς τὴν περιοχὴν.

Τώρα τὸ Ἱερὸν Οἰκοδόμημα ἀποτελεῖται ἀπὸ πέντε ἐκκλησίας:

Τὸ φυσικὸν σπήλαιον, τὸ ὁποῖον μετετράπη εἰς ἐκκλησίαν ἀπὸ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 4ου αἰῶνος

Τὴν ἐκκλησίαν τοῦ σπηλαίου, ἡ ὁποία χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 5ον αἰῶνα

Τὸ παρεκκλήσιον τῆς Στέγης, τὸ ὁποῖον ἐπίσης χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 5ον αἰῶνα

Τὴν Βασιλικὴν τοῦ 6ου αἰῶνος

Τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μοναστηριοῦ, ἡ ὁποία χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν 7ον αἰῶνα

Τελικῶς ὁ καινούριος τρισυπόστατος Ναὸς ἐκτίσθη δίπλα ἀπὸ τὴν ὑπόγειαν ἐκκλησίαν. Αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἔρευναι τὸ 1972-73 ἔφεραν εἰς τὸ φῶς τὰ χρωματιστὰ μωσαϊκά, μὲ τὰ ὁποῖα ἦτο ἐστρωμένον τὸ πάτωμα τοῦ φυσικοῦ σπηλαίου. Ἀνήκουν εἰς τὸν 4ον αἰῶνα καὶ εἶναι παρόμοια μὲ τὰ μωσαϊκά τῆς Βασιλικῆς τῆς Γεννήσεως.

Ἀπὸ τὸν 6ον αἰῶνα οἱ «Ἄγροὶ τῶν Ποιμένων» ἦταν ἐκ τῶν πιὸ σημαντικῶν καὶ σεβαστῶν προσκυνημάτων τῶν . Ὁ σχετικῶς εὐκόλος τρόπος προσεγγίσεως τοῦ ἀπὸ τὸν κυρίως δρόμον, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν Βηθλεὲμ εἰς τὰ μοναστήρια τῆς ἐρήμου τῆς Ἰουδαίας καὶ ἡ στενὴ σχέσις του μὲ τὴν Βασιλικὴν τῆς Γεννήσεως εἰς τὴν Βηθλεὲμ (μία λιτανεία τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων ἦνυνε τὰ δυὸ μέρη μεταξὺ τους) συνηγοροῦσαν νὰ χτισθῇ ἐδῶ μία πιὸ μεγάλη ἐκκλησία. Μέχρι τὴν ἀρχὴν τοῦ αἰῶνος μας ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μὲ χιλιάδας ὀρθόδοξους κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς ἤρχοντο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ σπηλαίου, ἡ ὁποία εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν Παναγίαν καὶ ἐλειτούργουν τὴν Παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων. Μετὰ ἐσχημάτιζον πομπὴν πρὸς τὴν Βηθλεὲμ διὰ τὸν Μέγαν Ἑσπερινὸν τῶν Χριστουγέννων. Σήμερον τὸ πρόγραμμα εἶναι διαφορετικόν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων Ἀρχιερεὺς τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων μαζὶ μὲ πολλοὺς ἀπὸ τὴν ἀδελφότητα ἔρχονται εἰς τὸ χωρίον τῶν Ποιμένων διὰ τὸν Μέγαν Πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν τῆς Συνάξεως τῆς Θεοτόκου.

Ἱερά Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου Μπετζάλα

Νοτιοδυτικῶς τῆς Βηθλεὲμ εὐρίσκεται τὸ χωρίον Μπετζάλα, τὸ ὁποῖον κατοικεῖται ὑπὸ Μουσουλμάνων. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο ὑπάρχει ὀρθόδοξον Μοναστήριον πρὸς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Τὸν Ἅγιον Γεώργιον εὐλαβοῦνται καὶ οἱ Χριστιανοὶ

καὶ οἱ Μουσουλμάνοι, καθ'ὅτι θεωροῦσιν αὐτὸν ντόπιον Ἅγιον καὶ λίαν θαυματουργόν. Τὰ κτήματα πέριξ τοῦ Μοναστηρίου ἦσαν τῆς μητρὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σώζεται ἱαματικὴ ἀλυσὶς τοῦ Ἁγίου.